

Yeni Sayıda...

Sevgili okurlar, Mülkiye Dergisi'nin 2020 yılındaki ikinci sayısı ile yine sizlerin huzurundayız. Her zaman olduğu gibi, Dergimizin haziran sayısında da okurlarımızı sosyal bilimlerin farklı alanlarını kapsayan makalelerle buluşturuyoruz.

İlk makalemiz Muammer Kaymak'ın kaleminden çıkan "Adam Smith'in Dört Aşamalı Tarih Kuramı Üzerine" başlığını taşıyan makale. Bu çalışma, Adam Smith'in dört aşamalı tarih kuramında insanlığın avcılık, çobanlık, tarım ve ticaret çağı biçiminde ardışık olarak sıralanan dört farklı çağdan geçtiğinin tespitiyle açılıyor. Smith'in, her bir çağı tanımlayan geçim biçiminin, toplumun hukuki ve politik yapısını, askeri örgütlemesini, toplumsal ilişkilerini ve bireylerin davranış kodlarını belirlediğini vurguladığının altını çiziyor. Smith'in farklı geçim biçimleri üzerine araştırmasının temel sorunsalının özel mülkiyet ile buna bağlı hukuk ve devlet biçimlerinin gelişimini anlamak ve böylece içinde yaşadığı ve ticari toplum diye andığı kapitalist toplumun genel işleyiş yasalarını belirlemek ve bu toplumun gelişimine yön vermeye dönük kuramsal ve pratik sonuçlar çıkarmak olduğunu belirtiyor. Ancak bu çalışmada kuramın, tarihsel gelişmeyi 'ticari topluma' varan doğrusal ve tedrici bir ilerleme süreci olarak okuyan Smith'in elinde teleolojik bir tarih görünümü kazandığı tespit ediliyor. Bunun yanı sıra, söz konusu tarih anlayışının kapitalizmi tarihsizleştirerek iktisadın adım adım tarih dışı bir bilime dönüşmesine zemin hazırladığı analiz ediliyor.

İkinci makalemiz "Osmanlıların Minorka Adası'na Saldırısı ve Ciutadella'nın İşgali (1558)" başlıklı bir tarih çalışması. Hakan Kılınç, XVI. yüzyılın Habsburg ile Osmanlı imparatorluklarının yoğun biçimde karşı karşıya geldikleri bir yüzyıl olduğunu belirterek, İspanyol İmparatorluğu'nun Habsburg Hanedanlığına bağlanmasıyla denizlerdeki İspanya-Osmanlı mücadelesinin tarihteki yerini aldığını ve bu dönemde Osmanlılar ile İspanyolların Akdeniz'deki mücadele eksenini Cezayir, Tunus ve civar adaların oluşturduğunu aktarıyor. Osmanlıların, varlıklarını pekiştirmek üzere sık sık İspanyol topraklarını hedef aldıklarını ve özellikle Balear Adalarının konumu nedeniyle ardı arkası kesilmeyen saldırıların hedefi olduğunu bildiriyor. Çalışma, bu saldırılardan sadece biri olan ama yarattığı yıkım ve toplumsal bellekte tuttuğu yer bakımından etkisi en büyük saldırı halini alan Ciutadella harekâtını inceliyor. İşte yazar, bugün hâlâ adada 'uğursuzluk yılı' adıyla anılan Osmanlı saldırısının gelişimine odaklanıyor.

"Komünist Manifesto'daki 'the Idiocy of Rural Life' ifadesinin Anlamı Üzerine: Kırsal Hayatın 'Aptallığı' mı 'Yalıtılmışlığı' mı?" başlıklı üçüncü makalemiz Burcu Bayrak ve Arif Erençin tarafından kaleme alındı. Bu çalışmada, *Komünist*

Manifesto'nun farklı çevirilerinde sık rastlanan hatalardan birine konu olan '*the idiocy of rural life*' ifadesindeki '*idiocy*' sözcüğü analiz ediliyor. Yazarlar, eski Yunancadaki '*idios*' sözcüğünden türetilmiş olan '*idiocy*'nin anlamının zaman içinde değişerek 'yalıtılmışlık'tan 'aptallık'a doğru kaydığını ve sözcüğün eski anlamının tamamen ortadan kalktığını vurguluyorlar. İngilizce çevirilerde sık rastlanan bu hatalı çeviri sorununun, önemli bir istisna olan Nail Satlıgan çevirileri dışında, *Komünist Manifesto*'nun Türkçe çevirilerinde de görülmekte olduğunun üzerinde duruyorlar. Ardından, '*Idiocy*' sözcüğünün doğru anlamını yeniden tartışmanın iki husus açısından önemini ele alıyorlar. Bunlardan ilki, kapitalizmin 19. yüzyılda aldığı biçim üzerinde belirleyici bir unsur olan kır-kent çelişkisini ve burjuvazinin bu çelişkiye müdahalesini daha doğru bir biçimde anlamak olarak belirleniyor. İkinci olarak ise, '*Idiocy*' sözcüğünün *Komünist Manifesto*'daki karşılığının 'aptallık' olarak çevrilmesi nedeniyle Marx ve Engels'in birlikte ya da Marx'ın tek başına köylülere karşı aşağılayıcı ya da küçümseyici bir yaklaşım sergiledikleri yönündeki olumsuz eleştirilerin hedefi olmasının önüne geçilebileceği hususu belirtiliyor.

Dördüncü makalemiz, "Geç Kapitalizmin İdeolojik Söylemi Olarak Yeni Materyalizm: Metalaşmış 'Şeylerin' Egemenliği" başlığını taşıyor. Faruk Yalvaç ve Yelda Elçandırlı'nın birlikte kaleme aldıkları bu çalışma, yeni materyalizmin tarihsel materyalist bir eleştirisine girişiyor. Yeni kapitalizmi geç kapitalizmin ideolojik bir söylemi olarak nitelendirirken, yeni materyalizmi meta üretiminin hâkimiyet kazandığı bir sosyo-politik ortamı yansıtan bir söylem olarak tanımlıyor ve tarihsel materyalist anlayışla olan farklılıklarını ortaya koyuyor.

Beşinci makalemiz, Yağız Alp Tangün ve İsmet Parlak'ın birlikte kaleme aldıkları "Politik Söylemin 'Komplo Teorisi Formu'na Özdeş Sınırları: Kanaat Teknisyeni, Habitus ve İktidar Stratejileri" başlıklı çalışma. Araştırmada, komplo teorisi formuyla özdeşleşmiş politik söylemi üretme yatkınlığı, bir süreç dâhilinde ve politikaya dair "*bilme rejimi*" olarak analiz ediliyor. Çalışma ile incelenen süreç, 2013-2017 yılları arasında geçen beş vakıa üzerinden belirlenmiş ve kriz anları ertesinde "*hakikat oyunlarının*" nasıl oynandığı "kanaat teknisyeni" köşe yazarlarının gazete köşe yazılarının taranmasıyla araştırılmış. Yazarlar, egemen politik söylemin üretici ve dağıtıcıları olarak gazete köşe yazarlarının her kriz sonrasında birbirine benzer ve önceki tutumlarıyla tutarlı biçimde komplo teorisi formuna başvurmalarının habitus ve iktidar stratejilerini okunaklı kıldığını belirtiyorlar. Bu bilgi biçiminin ne şekilde politik söylemin tek kaynağı haline geldiğini, hangi işlevlerle ve gündem belirlemede ne kadar süreli bir kullanıma sahip olduğunu toplumsal bilgi üretimi ekseninde tartışıyorlar.

Son makalemiz ise, "Türk-İş'te Sosyal Demokrat Muhalefet ve DİSK'e Yönelim:

(1970-1975)" başlığını taşıyor. Bu çalışmada Ece Göktürk, 1952 yılında kurulan ve Türkiye'nin ilk işçi konfederasyonu olan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (Türk-İş) kendi içine yaşanan fikir ayrılıkları sonucunda ortaya çıkan yeni oluşumları tespit ederek analizine başlıyor. DİSK'in kurulma süreci ve sonrasında Türk-İş içinde CHP'li ve sosyal demokrat sendikacıların muhalefetine ilişkin değerlendirmelerin ardından, bazı Türk-İş üyesi sendikaların 1971 yılı başlarında başlattığı örgütlü ve sistemli bir eleştiri süreci olan "Sosyal Demokrat Hareket"i ve sürecin sonunda DİSK'e yönelimlerini inceliyor.

Bu sayımızda söyleşi başlığı altında, çok güncel bir konu hakkında yuvarlak masa etkinliği gerçekleştirildi. Meryem Kurtulmuş, Levent Dölek, İrfan Kaygısız ve Hakan Koçak bir araya gelerek, Covid-19 virüsü nedeniyle ortaya çıkan pandemi koşullarının Türkiye işçi sınıfının çalışma ve yaşam şartlarında yarattığı etkiyi değerlendirdiler. Salgın nedeniyle iş yaşamında yapılan düzenlemeler, devletin tutumu ve salgının neden olduğu iktisadi krizin bedelinin sınıflar arasında nasıl pay edildiğini de doğrudan alandan örnekler vererek tartıştılar. Devam ettirmeyi planladığımız bu tartışmaların ilkinin bu sayımızda dikkatinize sunmaktan mutluluk duyuyoruz.

Hepinizin bildiği üzere, geçtiğimiz günlerde maalesef sevgili hocamız İşaya Üşür'ü kaybettik. Dergimize yayın kurulu üyesi olarak da emek vermiş, Mülkiye'nin yetiştirdiği çok kıymetli politik iktisatçılardan biri olan Hocamızı saygı ve rahmetle anıyoruz. Hocamızı İn Memoriam bölümünde Ahmet Haşım Köse'nin yazısıyla yad ediyoruz. Ardından, Hocamızın dergimizin Kasım-Aralık 2001 XXV sayısında da yayımlanan 7. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi Açılış Bildirgesinde yapmış olduğu konuşmayı yeniden sizlerin ilgisine sunuyoruz. Güle güle sevgili hocam...

Her zaman olduğu gibi, Mülkiye Dergisi'nin bu sayısı da birçok kişinin emeği sayesinde sizlerle buluşabildi. Huzurlarınızda, Meryem Kurtulmuş, Onur Can Taştan ve Özge Özkoç'tan oluşan editöryal ekibimize, derginin sekreteryasını ve eşgüdümünü özveriyle yürüten Nurettin Öztatar'a, yazarlarımıza, hakemlerimize ve Dergimizin yayıma hazırlanmasında emeği geçen diğer herkese Mülkiye Dergisi adına teşekkür ederim.

Yeni sayıda görüşmek dileğiyle...

Ferda Dönmez Atbaşı

